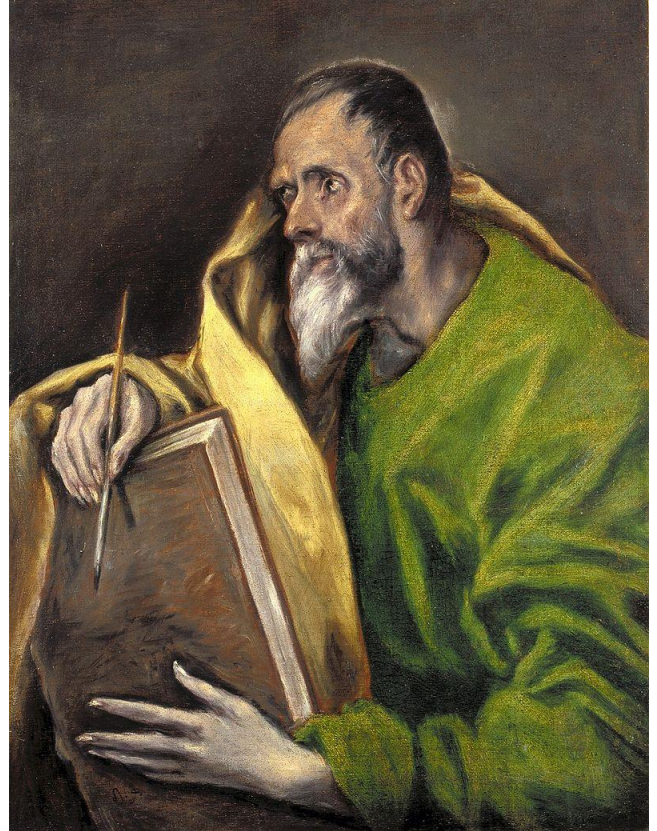

Introducció a la lectura dels Fets dels Apòstols

DOMÉNIKOS THEOTOKÓPULOS – EL GRECO,
(1541-1614), *Sant Lluç*

Presentació del llibre dels Fets dels Apòstols

El llibre dels Fets dels Apòstols és el segon volum de l'obra de Lluç¹. El mateix autor ha escrit l'Evangeli i el llibre dels Fets. Al començament dels Fets, diu expressament: «*En el meu primer llibre he parlat, Teòfil, de tot el que Jesús va fer i va ensenyar*» (Ac 1,1). Ara explicarà (en un segon llibre) el que els apòstols escollits per Jesús han fet per anunciar l'Evangeli i fundar comunitats cristianes. És la mateixa història que continua. A Lluç també li agradarà presentar relats on es veu que els deixebles reproduïxen de prop la figura del Mestre.

---

¹ L'autor no s'autoanomena. Una tradició molt antiga —avui discutida— l'identifica amb Lluç, company missioner de Pau en el món grecoromà. Pel que fa al destinatari, Teòfil, només ens és conegut pel seu nom. Ha de ser un membre cultivat del món grecoromà i, a partir d'aquest títol, representa els lectors a qui s'adreça Lluç amb la seva obra en dos volums.

Esteve (el primer màrtir), Pere i Pau (els dos grans actors de la missió) tenen els mateixos propòsits, fan les mateixes accions, pateixen els mateixos sofriments que Jesús. Serà interessant observar-ho al llarg de la nostra lectura. Aquest paral·lelisme és volgut. És significatiu.

El desenvolupament de l'acció

El desenvolupament de l'acció és conforma a l'anunci de Jesús: «*Sereu testimonis meus a Jerusalem, a tot Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra*» (Ac 1,8). Per comprendre bé els reptes d'aquest enviament cal recordar que, en el llenguatge del judaisme d'aquest temps, des del punt de vista de l'estatut religiós, la humanitat es divideix en dues grans categories: «el Poble» i «els Gentils»:

1. «**el Poble**», és a dir el poble elegit, el poble jueu, del qual només una part viu a Judea, i la majoria en Diàspora, per tot l'imperi romà; hi ha els jueus de Jerusalem i els jueus de la Diàspora, els jueus de llengua hebrea i els jueus de llengua grega, més barrejats amb les persones «gentils»; però tots es consideren jueus complets;

2. «**els Gentils**» del món (els «goïm»), és a dir els no jueus (sovint es parla de «els pagans», però aquest terme no és massa convenient, perquè també és tot un món «religiós».

Entre aquests dues grans categories, hi ha tot de posicions intermèdies:

- ♦ **els Samaritans**, que s'apel·len a Moisès i la Llei, però s'han separat i blasmen dels jueus;
- ♦ els Gentils atrets per la fe i la vida jueves (els jueus els anomenen: «**prosèlits**» o «adoradors de Déu», o «temorosos de Déu»);
- ♦ els **Gentils** purament i simplement.

Ara bé, al mateix temps que l'Evangelí s'estén a noves regions, també travessa diferents llinars religiosos i culturals. La història dels Fets dels Apòstols és la història d'aquest franqueig dels llinars. Res no pot aturar la difusió i l'acollida de l'Evangelí.

A. L'Església de Jerusalem i la seva primera extensió (Ac 1–12)

La història comença a Jerusalem, en una festa de la Pentecosta. Una primera comunitat de jueus de Jerusalem i de la diàspora es constitueix a la Ciutat santa al voltant dels Dotze apòstols. Pere n'és la figura principal. Anuncia públicament amb audàcia que Déu ha resuscitat Jesús, el Crucificat, i que així n'ha fet el Cap espiritual i el salvador del seu poble, Israel.

Al començament, la primera comunitat és ben vista del «poble». Però ràpidament les coses s'enverinen amb els responsables religiosos del Temple: els Grans Sacerdots i el Sanedrí (el Gran Consell) que el dirigeixen, perquè no poden suportar que els apòstols convidin a creure en la resurrecció de Jesús. Se'ls empresona, no hi ha res a fer.

Les coses prenen cos quan un creient jueu de llengua grega, Esteve, fa propostes que relativitzen la importància del Temple; és lapidat; els cristians del seu moviment són obligats a dispersar-se lluny de Jerusalem. Però justament aquesta dispersió provocarà una extensió de l'Evangelí entre «els Gentils»: alguns d'aquests «dispersats» fundaran l'Església d'Antioquia, a Síria, en un ambient mixt, jueu i no jueu. Mentrestant, Felip evangelitza els samaritans i bateja un pelegrí en el camí de Gaza: el primer ministre de la reina d'Etiòpia.

Pel que fa al fariseu Saule, jueu de llengua grega, que persegueix els cristians a les sinagogues, Jesús el converteix en deixeble i missioner. Pere tampoc no resta immòbil a Jerusalem: viatja per la costa mediterrània, i en la residència del governador romà (a Cesarea) bateja un centurió italià esdevingut prosèlit (Corneli), no sense provocar el renou dels judeocristians de Jerusalem.

B. La Missió paulina (Ac 13–28)

Pere ha obert bretxa; aleshores Lluç relata com Pau ha esdevingut l'apòstol dels Gentils d'acord plenament amb l'Església de Jerusalem. Seria massa llarg resumir tota aquesta història. Heus ací només les grans línies.

Al començament, Pau acompanyat de Bernabé, cristià del primer moment, com a missioner de l'Església d'Antioquia, a Xipre i a les regions que voregen la costa sud de la Turquia actual. Funden Esglésies en medi pagà sense incorporar al judaisme. La trobada de Jerusalem (Ac 15) aprova aquesta missió, contestada per l'ala dura de Jerusalem. Aleshores Pau, com a cap d'un nou equip, es llança a una missió que el porta fins a Grècia (Corint), després el porta a sojornar tres anys a Efes (capital de la província romana d'Àsia), d'on l'Evangelí irradia a les ciutats i les regions veïnes.

Aleshores Pau «puja a Jerusalem» (com Jesús en altre temps), i allà és arrestat pels romans després d'un avalot a l'explanada del Temple (els jueus pretexten que ha introduït un no jueu a l'interior de l'espai sagrat d'Israel). Pau escapa al procés jueu apel·lant al tribunal del César, i, d'aquesta manera, és conduït a Roma com a presoner de dret comú. És posat en residència vigilada. El que no l'atura, sinó que li permet anunciar l'Evangelí a tots els seus visitants, jueus i no jueus, «*amb tota valentia i sense cap impediment*» (Ac 28,31)

És l'última paraula. Lluç atura aquí el seu relat, sense dir quin és el final del procés de Pau. Vol acabar amb aquesta expressió de l'arribada de l'Evangelí al cor de l'Imperi. D'allà aquest s'irradiarà fins als extrems de la terra.

En resum, el llibre dels Fets es divideix en dues grans parts:

- ♦ La primera (Ac 1–12) dominada per la figura de Pere.
- ♦ La segona (Ac 13–28) dedicada totalment a la missió de Pau.

Els Fets: «La primera història del cristianisme»

Abans de començar la nostra lectura, una paraula sobre la manera de Lluç d'escriure la història. Ell no es comporta com un simple «reporter», sinó com un historiador que fa una relectura significativa dels orígens cristians per als cristians de la seva generació. Disposa de fonts, escrites i orals; però escriu la història a la manera dels historiadors del seu temps, amb la mateixa preocupació d'informació, d'encadenament i de coherència — però també amb la llibertat i la bellesa d'una obra d'art i amb la voluntat d'instruir.

Posa en relleu la fidelitat a la tradició dels apòstols de Jerusalem. Historiador de la missió, subratlla la importància de la comunió entre les Esglésies, atenua els conflictes, més aviat

que no els revela a plena llum. Exalta el dinamisme de la Paraula portada per missioners que es deixen conduir per l'Esperit Sant.

Pla dels Fets dels Apòstols²

(En cursiva, els passatges que estudiarem més particularment)

Pròleg: de l'Evangelí als Fets (1,1-14)

- 1,1-8   La promesa i l'enviament
1,9-14   L'ascensió de Jesús

I. Jerusalem. La comunitat amb els dotze apòstols (1,15–8,3)

- 1,15-26   La mort de Judes. Reconstituir el grup dels dotze
2,1-47   *Pentecosta*, el discurs de Pere a Jerusalem i el primer sumari
3,1–5,42   *Guarició d'un invàlid al Temple* i discurs de Pere (3,1-26). Detenció i compareixença davant el Sanedrí (4,1-31). Segon sumari i mort d'Ananies i Safira (4,32–5,11). Tercer sumari (5,12-16). Noves amenaces i alliberament dels apòstols (5,17-42)
6.1-7   Elecció dels set
6,8–8,3   La crisi: *procés, discurs i martiri d'Esteve*. Dispersió dels cristians de Jerusalem

II. De Jerusalem a Antioquia. L'obertura (8,4–12,25)

- 8,4-40   *Felip a Samaria. Baptisme de l'eunuc etiòpic*
9,1-31   *Conversió de Saule a Damasc*
9,32–11,18   Activitats de Pere. Pere guareix a Lida i Jafa (9,32-43). *Trobada de Pere i Corneli* (10,1–11,18)
11,19-30   Naixement i vida de l'església d'Antioquia
12,1-25   Alliberament de Pere i mort del tirà

III. Primer viatge missioner entre els gentils. L'Assemblea de Jerusalem (13,1–15,35)

- 13,1-3   *Enviament de Bernabé i Saule en missió*
13,4-52   Xipre: conflicte amb el mag Elimes (13.4-12). *Antioquia Pisídia: discurs a la sinagoga* (13,13-52)
14,1-28   Iconi: miracles (14,1-7). Listra: guarició d'un invàlid (14,8-28)

---

² Segons D. MARGUERAT, *Les Actes des Apôtres 1–12*. Labor i Fides, Ginebra 2007, pàg. 21.

15,1-35 *Assemblea de Jerusalem: reconeixement de la missió entre els Gentils*

IV. Pau Missioner (15,36–21,14)

- 15,36–16,10 Pau s'associa Siles i Timoteu. Crida a Macedònia
- 16,11–18,23 Missió a Grècia. Filips: conversió de Lidia i alliberament de la presó (16,11-40). Avalot a Tessalònica (17,1-9). Problemes a Berea (17,10-15). *Atenes: discurs de Pau a l'Areòpag* (17,16-34). *Corint: compareixença davant el procònsol Gal·lió* (18,1-23)
- 18,24–19,40 Efes: els exorcistes jueus: *l'avalot dels orfebres*
- 20,1–21,14 Viatge de Pau a Jerusalem. Tròada: resurrecció d'Eutic (20,1-12). *Milet: l'adéu de Pau als dirigents d'Efes* (20,13-38). Pujada a Jerusalem (21,1-14)

V. De Jerusalem a Roma. Pau, el testimoni en judici (21,15–28,31)

- 21,15-36 Detenció de Pau al Temple
- 21,37–22,29 Defensa de Pau davant el poble de Jerusalem
- 22,30–23,10 Compareixença de Pau davant el Sanedrí
- 23,11-35 Trasllat de Pau a Cesarea
- 24,1–26,32 Discurs de Pau a les autoritats polítiques. Defensa davant el governador Fèlix (24). Compareixença davant el governador Festus: l'apel·lació a l'emperador (25,1-12). Discurs al rei Agripa (25,13–26,32)
- 27,1-44 *Viatge a Itàlia. El naufragi*
- 28,1-10 Acollida a l'illa de Malta
- 28,11-15 De Malta a Roma
- 28,16-31 *Pau a Roma: última entrevista amb notables jueus.*